

STUDIM MBI PROFESIONISTËT E MEDIAS

- **800 Pyetësorë** me Profesionistët e Medias në të gjithë Shqipërinë (Mars – Dhjetor 2018)
- **20 Intervista të Thelluara** me redaktorët, analistë, menaxherë dhe pronar mediash
- **Shtatë (7) Grupe të Fokusuara** me Gazetarë në in Tiranë, Durrës, Shkodër, Fier, Vlorë dhe Korçë (Shkurt 2019)

STUDIMI

Instituti për Kërkime dhe Alternativa Zhvillimi (IDRA) u mbështet nga Ambasada e Shteteve të Bashkuara të Amerikës në Tirana për zhvillimin e një studimi me profesionistët e medias **për të kuptuar më mirë panoramën e medias në Shqipëri, politikat kombëtare të mediave, kuadrin ligjor dhe autoritetin rregullator**. Një vëmendje e veçantë i është kushtuar eksplorimit të mjedisit mediatik në përgjithësi, si dhe sfidat me të cilat përballen profesionistët e medias sot, përfshirë: pavarësinë editoriale; ndikimin e politikës dhe biznesit në linjën editoriale të gazetarëve; sigurinë e vendit të punës për punonjësit e medias; trajtimin dhe vërtetësinë e lajmeve; dhe profesionalizmin e gazetarëve dhe lirisë së mediave në Shqipëri në veçanti.

GJETJET KRYESORE

TË PËRGJITHSHME

- **Numri i mediave (mediat tradicionale dhe ato të reja) është i lartë duke marrë në konsideratë madhësinë e tregut të vendit.** Bollëku i operatorëve të medias në raport me popullsinë dhe tregun e reklamave – të çojnë në përfundimin se në mungesë të falimentimeve operatorët e medias nuk po veprojnë sipas rregullave të tregut. Sfidat për Shqipërinë duket se është: të pasurit më pak, jo të pasurit më shumë
- Të dhënat tregojnë se se **mesatarisht sa më e madhe është përvoja e përgjithshme e punës, aq më e ulët është shkalla e punës të vazhdueshme në një vend pune.** Arsyet kryesore të përmendura për ndryshimin e vendit të punës ishin; i) mosmarrëveshjet që kishin me pronarin / menaxherin e medias; ii) niveli i pagës; iii) pagesa të parregullta apo me vonesa të mëdha; iv) kushtet e punës, etj.

EDUKIMI DHE KUALIFIKIMI

- Pothuajse **gjysma e profesionistëve të medias (46%) nuk janë diplomuar në gazetari dhe as nuk kanë kualifikime të tjera zyrtare në fushën e gazetarisë.** Sipas perceptimit të tyre, të pasurit një diplomë në gazetari apo gjuhë shqipe konsiderohet si preferenciale por jo si thelbësore
- Kur pyeten për "besimin që ata kanë në të ardhmen e gazetarisë si profesion", **rreth 40% e profesionistëve të medias deklarojnë se nuk ndjehen të sigurt. Rreth 1 në 3 profesionistë të medias nuk do të "këshillonin një individ të ri" për të ndjekur një karrierë në gazetari.** Niveli i pagesës dhe kushtet e punës në përgjithësi (duke përfshirë edhe orët e gjata të punës), përmenden si aspektet më negative.

MARRËDHËNIET E PUNËS - KONTRATAT

- Rreth 83% e të anketuarve deklaruan se janë punonjës me kohë të plotë, rreth 9% deklaruan se janë punonjës me kohë të pjesshme dhe 5% se punojnë në mënyrë "të pavarur" (freelancer). Nga to, rreth **17% deklarojnë se nuk kanë një kontratë pune ose marrëveshje punësimi me median ku punojnë.** Kjo shifër shkon deri në 31% (pa një kontratë) kur fokusohesh te të anketuarit e punësuar në mediat jashtë Tiranës. Edhe mes atyre që deklarojnë se kanë një kontratë, rreth 30% e tyre thonë se nuk ndihen "të mbrojtur" nga kontrata e tyre.
- Kur u pyetën rreth mënyrës se si e marrin pagën e tyre, 74 për qind raportuan se e marrin pagën e tyre të plotë në bankë, ndërsa **1 në 10 të anketuar ende e marrin pagën e tyre në dorë dhe 1 në 7 ende merr një pjesë të pagës së tyre me para në dorë. Për më tepër, më shumë se gjysma e të gjithë profesionistëve të medias të intervistuar nuk mendojnë se ata paguhen sa duhet për punën e tyre (57%).**

GAZETARIA PROFESIONALE

- Kur të anketuarve iu kërkua të vlerësonin nivelin e profesionalizmit të gazetarëve në mediat shqiptare në shkallë nga 1 deri në 10, në të cilën 1 = shumë dobët dhe 10 = shkëlqyer, **ata preferojnë të qëndrojnë përgjithësisht neutral, duke vlerësuar me 5.8 pikë. nga ana e tyre. Kjo tregon një mungesë "konsiderate pozitive" për profesionalizmin në gazetari nga vetë gazetarët.** Pavarësisht se nuk marrin një qëndrim të fortë kur të anketuarit pyeten nëse besojnë se puna e llojeve të ndryshme të medias është profesionale, **shumica e vlerësojnë cilësinë e kronikave/ lajmeve/shkrimeve të gazetarëve në Shqipëri sit ë mirë (75%) dhe shumë të mirë (5%).**
- Mbi gjysma e të gjithë të anketuarve u përgjigjen me po kur u pyetën nëse **ata kanë marrë ndonjëherë një urdhër nga pronari i mediave / kryeredaktori për të bërë lajme / intervista të porositura (52%).**
- Ndërgjegjësimi për korrupsionin duket të jetë i lartë në mesin e profesionistëve të medias, me **shumicën e të anketuarve që mendojnë se ka gazetarë që ushtrojnë praktika korruptive (marrin para ose përfitime të tjera) për të bërë një kronikë të caktuar (78%).** Si pengesat më kryesore për raportimin e specializuar konsiderohen burimet financiare, mendje-shkurtësia/cektësia editoriale dhe mungesa e trajnimeve.

CENSURA DHE VETË-CENSURA

- Vetë-censura është shumë e zakonshme në mesin e profesionistëve të mediave shqiptare. Të anketuarit mendojnë se **ose "pothuajse të gjithë mediat censurojnë vetveten" (41%) ose se "disa media vetë-censurohen" (36%).**
- Lajmet "pezullohen" ose "shtyhen" për shkak të: i) presionit të qeverisë, ii) presionit të partive politike dhe iii) presionit të biznesit. Të anketuarit deklaruan se ata "janë vënë nën presion" nga redaktorët (36%) ose pronarët e medias së tyre (38%) që të mos shkruajnë për një ngjarje apo çështje të caktuar. **Rreth 35% e të anketuarve deklarojnë se ka ndodhur që "një lajm / histori" për të cilin kanë punuar është fshirë fare ose hequr nga redaktorët / pronarët e tyre pa i informuar ata.**

ABUZIMI VERBAL DHE DHUNA FIZIKE

- **Rezultate alarmuese** vërehen kur të anketuarit pyeten nëse ata mendojnë se "gazetarët abuzohen verbalisht ose psikologjikisht kur kryejnë detyrën e tyre". **Kombinuar, shumica dërrmuese mendon se gazetarët abuzohen verbalisht apo psikologjikisht 'deri diku' (66%), apo 'plotësisht' (19%).** Ky abuzim është "jo-diskriminues" sa i përket gjinisë (d.m.th. nuk vërehen diferenca midis gazetarëve femra apo meshkuj).
- Rreth **1 në 3 të anketuar deklaruar se ai / ajo vetë është kërcënuar verbalisht apo fizikisht gjatë kryerjes së punës së tyre.**